

Chrostowski, Tadeusz

Pamięci Kajetana Morykoniego

Notatki Płockie 20/1-80, 52-53

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

batutą mgr Aleksandra Siwka przy akompaniamencie Urszuli Jackiewicz (naszej absolwentki) i zespołu muzycznego. Wiersze recytowali uczniowie z harcerskiego klubu recytatorskiego.

Scenografię przygotowali kółka techniczne i plastyczne pod kierunkiem prof. Alicji Piaseckiej, prof. Haliny Kociędy i prof. Hanny Wójcik.

Na zakończenie zabrał głos tow. ppłk Żitkow.

Mówca był autentycznie wzruszony. Podziękował za koncert i za ciepłe słowa pod adresem żołnierzy radzieckich, przekazał pozdrowienia i książki od młodzieży Kraju Rad.

W ramach imprez towarzyszących kółko plastyczne pod kierunkiem prof. Haliny Kociędy przygotowało ciekawą wystawę prac uczniów pod hasłem: „Moja szkoła — moje miasto w Trzydziestoleciu”.

* * *

W 30 rocznicę reaktywowania zajęć w Małachowiance — w dniu 18 lutego odbyła się następna impreza.

W uroczystościach wziął udział inspektor szkolny mgr Arkadiusz Przychodzeń, Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego mgr inż. Jakub Chojnacki, pierwszy powojenny dyrektor szkoły prof. Józef Świecik, nauczyciele, liczne grono byłych wychowanków szkoły i młodzież.

W koncercie zwróciliśmy szczególną uwagę

na te wydarzenia, które wiążą się z historią „Małachowianki” w pierwszych dniach po wyzwoleniu. Jeden z uczniów przytoczył w całości pismo (Prikaz) byłego komendanta wojennego miasta Płocka Walejewa Nurgajewa Gadajewicza. Pismo (rękopis w jęz. rosyjskim) zabezpieczało budynek i mienie szkolne od zniszczenia i gwarantowało spokojną pracę.

Wszystkim zebranych bardzo podobał się wiersz St. Ryszarda Dobrowolskiego „Zmartwychwstanie”, zadedykowany przez autora Franciszkowi Dorobkowi.

Były również i wspomnienia tamtych trudnych dni sprzed trzydziestu lat. Prof. Józef Świecik opowiadał, że pierwszą powojenną miesięczną w 1945 r. pensję nauczycielską wypłacono ekwiwalentem mięsnym — po 1/2 kg.

Wychowankowie przypominali swoje prace, kiedy szpital połowy zamieniał się w szkołę. W ten sposób, jak powiedział absolwent pierwszego powojennego rocznika maturzystów mgr Jakub Chojnacki, Małachowiancy zapoczątkowali w Płocku autentyczne czyny społeczne. To były udane imprezy — mówili goście, nauczyciele i młodzież.

Nasza młodzież nie lubi pustych haseł i pięknych frazesów. Nasza współczesna młodzież chce znać prawdę i, może dlatego uroczystości w Liceum Małachowskiego związane z Trzydziestoleciem Polski Ludowej stały się rzeczywistą lekcją wychowania obywatelskiego.

Pamięci Kajetana Morykoniego

W dniu 30 grudnia 1974 r. z okazji 200-lecia urodzin Kajetana Morykoniego, rektora Szkoły Wojewódzkiej Płockiej i sekretarza Towarzystwa Naukowego, odbyła się uroczysta wieczor-

nica w Liceum Ogólnokształcącym im. Marszałka Stanisława Małachowskiego w Płocku. Organizatorami tej uroczystości było Towarzystwo Naukowe Płockie i wymienione Liceum.

30 XII 1947 r. Uroczysta wieczornica ku czci Kajetana Morykoniego w Liceum Ogólnokształcącym im. Marsz. Stanisława Małachowskiego. Przy stole prezydielnym od lewej: dyrektor Liceum mgr Kazimiera Kawa, sekretarz TNP mgr Franciszek Dorobek, literat Stanisław Ryszard Dobrowolski, wiceprezes TNP dr Tadeusz Chrostowski

Zespół recytatorski Liceum im. Marsz. Stanisława Małachowskiego biorący udział w wieczornicy. Od prawej: mgr Teresa Kalaszczyńska — profesor Liceum i jej zespół w składzie: Jan Dobrowolski, Ryszard Kosek, Zbigniew Nycz, Małgorzata Oniszko i Jolanta Udałow

Otwierając wieczornicę wiceprezes TNP dr Tadeusz Chrostowski scharakteryzował postać Morykoniego i jego zasługi dla regionu Mazowsza uznawanego przez niego za „najmilsze i najzdrowsze”.

Zawarte przez Morykoniego przekazy w „Pierwszych myślach względem utworzenia Towarzystwa Naukowego” emanowały bogaty program powiązania nauki z regionem, poznanie „krajiny” przez zbieranie pamiątek historycznych wiadomości o swej ziemi, spisywanie tradycji i zwyczajów ziemi płockiej.

Obchodząc uroczystość w tych sędziwych murach szkolnych warto zwrócić uwagę, że w szerzeniu kultury regionu i badaniach naukowych Morykoni wyznaczał dużą rolę młodzieży szkolnej. Proponował, aby zdolnych, starszych uczniów obdarzać tytułem członka Towarzystwa Naukowego, coś jak pasowanie średnio-wieczne na rycerza.

Z kolei mgr Stanisław Kostanecki, dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP, wygłosił referat p. t. „Kajetan Morykoni (1774—1830) — pedagog i działacz naukowy w 200-ną rocznicę urodzin”. Przedstawił w nim życie i działalność Morykoniego w Krakowskim, Lubelskim i na Podlasiu oraz w Płocku. W tym właśnie miesiącu przebywał on przez 11 lat (1819—1830), a więc tylko przez 1/5 swego życia, ale wypełnił ten okres bardzo ożywioną i pożyteczną pracą zawodową i działalnością społeczną i naukową. Szczególnie wielkie były jego zasługi jako rektora Szkoły Wojewódzkiej, która za jego kierownictwa reprezentowała wysoki poziom nauczania i wychowania. Jako członek łóż masonskich podjął inicjatywę wielkiego mistrza masonerii polskiej — ministra oświaty

Stanisława Kostki Potockiego i założył w 1820 roku wraz z innymi nauczycielami Towarzystwo Naukowe, będąc do końca życia jego sekretarzem i faktycznym kierownikiem. W duchu masonickiej filantropii Morykoni jednocześnie zorganizował Towarzystwo Miłosierdzia Szkolnego, udzielające wydatnej pomocy licznym uczniom.

Działalność Kajetana Morykoniego przyniosła wiele dobrego nie tylko za jego życia, lecz także po jego śmierci, owocując w ludziach, z którymi się stykał i w placówkach, które założył lub prowadził. Placówki te, szkoła Płocka, nosząca obecnie miano Liceum im. Marszałka Stanisława Małachowskiego i Towarzystwo Naukowe Płockie, przy którym Morykoni zorganizował w 1820 r. Bibliotekę, noszącą dziś imię Zielińskich i Muzeum, działające obecnie jako samodzielne Okręgowe Muzeum Mazowieckie w Płocku. Potwierdzają one słuszność myśli, zawartej w wierszu ulubionego ucznia Kajetana Morykoniego — Gustawa Zielińskiego, który napisał:

*„Nie zginie praca dla dobra ludzkości,
jeśli pochodzi z najczystszej miłości...”*

Taka właśnie miłość ku ludziom i Ziemi Ojczyściej ożywiła serce i działalność Kajetana Morykoniego.

W drugiej części wieczornicy zespół szkolny Liceum pod dyrekcją prof. Teresy Kalaszczyńskiej przedstawił program publicystyczny literatury faktu recytując pisma Kajetana Morykoniego.

TADEUSZ CHROSTOWSKI